

El valor del debat científic en la defensa de la identitat catalana

Editorial – setembre 2024

La reinterpretació de la història ha jugat un paper crucial en la conformació de la identitat nacional d'Espanya. Aquest procés ha tingut lloc sovint a costa dels pobles que formaven part de l'antiga Corona d'Aragó, especialment del Principat de Catalunya. Com a resultat, s'ha creat una narrativa històrica mitjançant una política de difusió massiva i nacionalista, amb tints imperialistes, que ha contribuït a una societat orgullosa d'un passat fictici.

Aquest nacionalisme ideològic ha construït una societat que rebutja qualsevol discurs que qüestionï els fonaments d'aquesta història reinterpretada. Aquest fenomen s'ha vist reforçat per una estructura docent, intel·lectual i universitària amb prestigi artificial, sustentada per un Estat disposat a invertir el pressupost necessari per mantenir aquesta narrativa hegemònica, creant un mur social impenetrable que no permet cap mena de debat.

Els efectes d'aquesta construcció històrica es manifesten en el menyspreu que rep qualsevol investigador o investigadora que, de manera científica, intenta mostrar realitats diferents. Els treballs d'historiadors contemporanis, han estat sovint desqualificats i ignorats pel discurs oficial. Aquest menyspreu prové de les institucions de l'Estat i de les xarxes socials, on la societat, com una plaga de termites, devora qualsevol piulada amb informació rellevant sobre la qüestió, sense donar cap opció al debat.

A Catalunya, aquesta situació no és diferent. La societat catalana ha estat domesticada per un Estat que ha controlat l'ensenyament, els mitjans de comunicació i les xarxes socials, així com les entitats que poden exercir algun tipus de control sobre la narrativa. Aquesta domesticació ha arribat fins al punt, on encara avui ens cal demostrar que Catalunya va ser un principat absolutament independent, amb tots els elements i simbologia corresponents i a una ingent quantitat de documents que així ho acrediten.

La qüestió clientelar de moltes institucions catalanes respecte a l'Estat també és un factor determinant. Aquesta relació de dependència fa que sovint aquestes institucions prioritzin la fidelitat a la narrativa estatal per sobre de la veritat històrica i científica, perpetuant així la desinformació i el control ideològic. Aquest fenomen es va il·lustrar de manera paradigmàtica al voltant dels anys 2004 o 2005, quan des del departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, en una resposta sincera i reveladora després d'una conversa privada, es va arribar a afirmar que: "Als polítics no els interessa que la societat conegui els nivells de llibertat als que s'havia arribat, no fos

cas que demanessin el mateix". Aquesta afirmació resumeix la reticència institucional a promoure cap coneixement profund de la nostra història. Així ja els hi està bé.

És imperatiu que la societat catalana no tingui por del debat científic ni de l'enfrontament dialèctic tranquil. És fonamental defensar allò que ens pertoca amb rigor i serenitat, contrarestant la febre nacionalista espanyola amb una actitud que prioritzi el coneixement i la veritat. En aquest sentit, és necessari apropar a la societat als resultats científics i no pas als discursos ideològics que sovint dominen l'espai públic.

Per dur a terme aquesta lluita, cal adoptar una estratègia que combini la recerca científica amb la difusió massiva de resultats, similar a la que ha utilitzat l'Estat espanyol per construir la seva narrativa. Això implica fomentar una estructura docent i intel·lectual que valori i promogui el debat científic, així com una xarxa de comunicació que pugui competir amb la maquinària estatal en termes de difusió. A partir d'aquí, la internacionalització és la gran fita a aconseguir.

A més, és vital aprofitar les xarxes socials com a eina per arribar a un públic més ampli i divers, establint una presència sòlida que pugui contrarestar els atacs i el menyspreu que sovint sorgeixen en aquestes plataformes. Aquest esforç ha de ser col·lectiu, involucrant i arrossegant lluny d'aquest clientelisme a institucions acadèmiques, mitjans de comunicació i la societat civil en general, per crear un front comú que promogui un debat obert i honest sobre la història i la identitat catalana.

També és fonamental la creació de productes audiovisuals de difusió massiva que ajudin a apropar la societat a uns referents fins ara desconeguts. Aquest tipus de contingut pot jugar un paper determinant en la construcció d'una consciència històrica més ajustada a la realitat, proporcionant una alternativa a la narrativa estatal dominant i permetent que els ciutadans acceptin la història tal com és, i no pas com molts la volen fer veure.

És igualment necessari incorporar tots aquells territoris que un dia van conformar la Corona d'Aragó en aquesta empresa de reivindicació històrica i científica. La col·laboració entre Catalunya, València, les Illes Balears, i altres regions que formaven part d'aquesta entitat política medieval pot enfortir la nostra posició. Treballar plegats permetria unificar esforços i recursos per promoure una narrativa històrica comuna, basada en fets, proves i evidències, que posi en relleu la riquesa i diversitat d'aquest passat compartit. Aquesta unió no només ajudaria a contrarestar la desinformació i les narratives imposades per l'Estat, sinó que també fomentaria una identitat regional més cohesiva i robusta.

La lluita per la veritat històrica no és només una qüestió d'orgull nacional, sinó una necessitat per assegurar una societat més justa i informada. És responsabilitat de tots nosaltres, com a membres de la societat catalana, participar en aquest debat amb arguments sòlids i ben fonamentats, rebutjant la desinformació i l'adoctrinament, i creant professionals de primera línia.

Així mateix, és essencial que el sistema educatiu català prioritzi una educació històrica basada en fets, evidències i donant a conèixer la documentació existent que reposa en el silenci dels arxius, i que ho faci des de l'educació primària fins a la universitat. Aquesta formació contribuirà a formar ciutadans crítics i ben informats, capaços de valorar i defensar la seva història amb coneixement de causa.

El camí cap a una societat que respecti la veritat històrica i promogui el debat científic és llarg i ple de reptes, però és un camí que val la pena recórrer. Només així podrem garantir que les generacions futures creixin en una societat on el coneixement i la veritat prevalguin sobre la ficció i la manipulació.

"Tota persona té dret a la llibertat d'expressió. Aquest dret comprèn la llibertat d'opinió i la llibertat de rebre o comunicar informacions o idees sense que hi pugui haver ingerència d'autoritats públiques i sense consideració de fronteres" (*Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea*, títol II, article 11 que es refereix a la llibertat d'expressió i informació).

Redacció CCH